

In onze editie van aug. 1969 zijn wij gestart met de vaste komische rubiek "Vraag het aan Bella", die zich kenmerkt door brutale, vrijmoedige, "doeltreffende" antwoorden en daarom graag gelezen wordt. Wij citeren enkele vragen aan en antwoorden van Bella:

- Lieve Bella,

Ik ben verslaafd aan roken, drinken, dobbelen en als gevolg van deze kwalen, steel ik soms. Denkt u dat een bonoeman me zal kunnen genezen?

(Johnny)

Antwoord: "Natuurlijk Johnny, als je wilt dat het 'werk' lukt, moet je de bonoeman het volgende toezenden: 1 zwarte haan van 3 kg via redakteur Korsten, 1 liter switi zopu via voorzitter Gomes en f50,-- voorschot via mij".

- Tante Bella,

Kent u een methode of middel waardoor ik met mijn salaris kan uitkomen? Natuurlijk kunt u mij ook adviseren hoe ik met niet al te grote inspanning veel meer kan verdienen dan mijn huidige f250,-- (Problema)

Antwoord: a. oudste beroep; b. penningmeesteres worden van een vier stuks kasmonies; c. een nieuw kerkgenootschap stichten.

- Hi Bell,

Ik word 25 jaar en ik heb al mijn vrienden reeds uitgenodigd te komen dansen. Nu ben ik plotseling in financiële moeilijkheden geraakt waardoor de fuif niet zal

kunnen doorgaan. Hoe zou ik mijn gezicht kunnen redden? H.W.

Antwoord: Laat omroepen dat je dood bent. Gecondoleerd schat!

Broko bana

De vraag die ons vanaf de geboorte van deze rubiek gesteld wordt en die wij nooit beantwoord hebben is, wie is Bella? Men wil weten wie deze rubiek verzorgt en welke Bella bedoeld wordt.

Ten aanzien van de tweede vraag zal iedereen die de alombekende, strenge maar rechtvaardige en recht-door-zee schoolonderwijzeres Isabella Richaards, die kortgeleden stierf, gekend heeft, duidelijk zijn dat zij hier wordt genabootst. Ze was neen, is een onvergetelijke onderwijzeres.

Haar duizenden leerlingen zouden stuk voor stuk een frapant staaltje over of van haar kunnen vertellen. Ir. Frits Frijmersum, een van haar leerlingen vertelde aan een bankcollega dat tante Bella eens een riem weghaalde van zijn broek en hem daarmee een pakslaag gaf in de klas. "Ik kan die dag niet meer vergeten!" zei hij.

Een vader tevens politiemann ging zich eens in uniform - wellicht om indruk te maken - bij tante Bella op school beklagen over een geval van zijn kind. Tijdens het verhitte debat smeedt tante Bella hem toe: "Dus joe denki dat die joe wer' a law kaki patji dan mi frede foe joe?"

Een van haar leerlingen vertelde ons het volgende:

"2F was indertijd de drukste, onhandelbaarste en onmogelijkste tweede klas van de Froweinschool. Mevrouw Richaards gaf geen les in die klas; maar viel af en toe wel in voor een afwezige lerares of leraar. Zo ook die ene keer. De klas was natuurlijk onder haar redelijk stil, maar een jongen kon het niet volhouden. Hij giechelde aan een stuk door, tot Mevr. Richaards luid en duidelijk riep: 'Wie lacht daar als een verliefde koe?' Iedereen was doodstil en de bewuste 'verliefde koe' had er een bijnaam bij".

Evenals wijlen collega P.A.R. Kolader hamerde tante Bella in de klas steeds er op dat Neger met een hoofdletter moet worden geschreven.

Aangezien ze zelf altijd netjes en goed verzorgd uitging, trad ze hard op tegen leerlingen die slordig op school verschenen. "Loekoe fa joe japon doti, loekoe joe wiri". Ze speelde het eens klaar een slordig gekamd haar van een leerling voor de klas zelf netjes te vlechten.

Dit is tante Bella ten voeten uit. Ze was voor niets en niemand bang. Als een moeder zich op school als een wijf of straatmeid ging gedragen, zag ze spoedig dat ze bij tante Bella bij het verkeerde adres was. Als men "broko bana" wilde spelen, kon ze dat ook op eigen wijze.

Strijd

Ook in de politiek, waarbij men vaak moet veinzen, heulen en zelfs huichelen, sprak ze ongezoeten de waarheid, ongeacht de consequenties. Over haar intrede in de politiek, etc. vertelde tante Bella, die als eerste vrouw toetrad tot de Staten van Sur. (Mevr. Grace Howard - Schneiders was de eerste vrouw in de Koloniale Staten!) in De Ware Tijd van 14 mei 1981 het volgende:

"Ik kwam tussen de heren te zitten, ja.

Maar op school, ben ik van huis uit onderwijzeres, en door de politiek ook, was ik gewend om te gaan met mannen. Nou, ik werd gewoon opgenomen als het ware in de familie. Niet alleen door de coalitie hoor, maar ook door de oppositie.

Ik hield me niet afzijdig. Vanaf dat ogenblik was ik tante Bel van voor en van achter, zo noemden ze me. Er was eerbied en respect voor Tante Bel. De heren namen ook hun taalgebruik in acht door mijn aanwezigheid.

Ja! Soms werden wel harde woorden gesproken in de

Staten, maar in mijn tijd was het toch anders dan nu. Toen had je rimpels, die soms golven of soms zelfs stormen werden, maar nooit zoals de laatste jaren een orkaan. Het ging anders toe".

Mevrouw Richaards vertelt dat zij zich niet alleen richtte op vrouwenbelangen, maar dat als onderdeel zag van het algemeen landsbelang dat zij wilde dienen als Statenlid. Zij werd belast met de onderdelen Sociale Zaken en Onderwijs en tevens benoemd tot hoofd van de Jeugdzorg. De vele problemen waar zij mee gekonfronteerd werd betroffen dus meestal maatschappelijke zaken die om wat voor reden dan ook scheef liepen. Ze deed wat ze kon en had daarbij als motto "Iedereen moet krijgen wat hem toe komt".

Wat vrouwenzaken betreft hamerde ze vaak op concrete punten als handelingsbekwaamheid voor de vrouwen (toen al!!), emancipatie van vrouwen en ook de discussies over winkelsluiting werd in haar tijd al aangekaart.

Of ze vindt dat ze veel heeft kunnen bereiken in haar Statenlid-periode? "Ach, iedereen vocht op zijn manier voor zijn volk. Ik heb in het huiselijk en maatschappelijk leven wel veel gedaan, mensen aan werk geholpen en bij echtelijk zaken tussen beiden gekomen.

Tijdens mijn tweede zittingsperiode kwam ook mevrouw Loembang Tobing in de Staten en zij heeft veel gevochten voor de handelingsbekwaamheid van vrouwen. Maar het is ons niet gelukt.

Ik zal zeggen: Iedere tijd heeft zijn eigen strijd.

En dingen komen wanneer ze moeten komen.

Het is De Heer die regeert."

Mevr. Madzy Parker - Latour, die jarenlang kweekje van tante Bella is geweest en haar dus beter dan wie dan ook van top tot teen kent, werd bereid gevonden de volgende fijne bijdrage over haar tante te leveren:

"Isabella Johanna Alyda Richaards werd geboren op 14 maart 1904 als dochter van Wilhelmina Ernane en Jean Richaards. Moeder Wilhelmina was een eenvoudige doch innerlijk hoogst beschaafde volkswrouw, die het erg nauw nam met de opvoeding en vorming van haar drie kinderen. Na de Normalschool doorlopen te hebben werd Isabella onderwijzeres.

Ruim 50 jaar heeft zij het onderwijs in stad en district gediend. Van versorberingsmaatregelen, werken zonder salaris te ontvangen is ook haar niet verschoond gebleven, doch zij bleef het onderwijs trouw.

Gelet op haar opvoedingspatroon is geenszins te verwonderen dat zij van haar leerlingen stipte gehoorzaamheid eiste. Leerlingen die nalieten het opgegeven huiswerk te maken, in de klas slechte aandacht aan de lessen besteedden, van school wegbleven zonder grondige redenen, werden door haar als 'dagdieven' betiteld. Voor de sociaal maatschappelijke noden van haar pupillen had ze altijd een open oor en oog. Ze schroomde zelfs niet om daar waar het moest haar portemonnaie open te doen om hulp te bieden.

Haar sociaal maatschappelijk bewogenheid blijkt uit het feit, dat zij heel veel kinderen, wier ouders in het district of binnenland of soms ook wel Paramaribo in zorgwekkende omstandigheden woonden, in haar huis opving en verder begeleidde tot waardige burgers.

De echtgenoot van haar zus kwam vroeg te overlijden en ongetwijfeld heeft tante Bella heel veel betekend voor de opvoeding van de 9 kinderen uit dat gezin.

Op politiek terrein heeft Isabella Richaards ook haar sporen verdiend. Als bestuurslid van de Nationale Partij Suriname werd zij voorgedragen en gekozen als lid der Staten van Suriname.

Haar strengheid en oprechtheid kwamen ook in het Parlement tot uiting. Heel vaak liet zij ook daar een vermanend of waarschuwend geluid horen gericht aan coalitie of oppositie. In deze periode van haar leven trad zij ook corrigerend op bij de Bedeling, een handeling die haar vaak, vooral bij de jongeren onder de bedeeden, in een kwaad daglicht stelde.

Voor haar vele verdiensten aan land en volk mocht zij van de Regering een Ridderorde ontvangen.

Tante Bel hield heel veel van haar verjaardag. Was 14 maart in aantocht dan werden er dan ook tal van voorbereidingen getroffen om die dag tot een onvergetelijke te maken.

Plezierig is ook nog te vermelden dat tante Bella de omgeving waarin ze woonde altijd zindelijk en schoon hield.

Op 4 maart 1985 ging zij op bijkans 81-jarige leeftijd van ons heen. Haar humor zal ongetwijfeld in de harten van vele Surinamers blijven voortleven. Ook zal men haar blijven gedenken als een vrouw, die precies wist wat zij wilde en doelbewust erheen werkte.

Zij ruste zacht."

Tenslotte citeren wij uit "Kerkbode" een interessant, "in-depth" artikel geschreven door de heer **A. Th. Pengel**:

Op zaterdag 9 maart j.l. werd onder grote belangstelling het stoffelijk overschot van tante Bella, zoals ze alom bekend was, aan de schoot der aarde, op de Hernutter- begraafplaats Mariusrust toevertrouwd.

Voor haar heengaan bezocht ik haar twee keer samen met een van onze kleuterinspectrices in het Academisch Ziekenhuis. Tijdens het eerste bezoek vroeg zij mij om met haar te bidden. Ik nam toen haar handen in de mijne en vroeg God haar wens om niet lang te lijden in vervulling te doen gaan met de bede: "niet mijn wil, maar Uw wil geschiede".

Bij ons tweede bezoek was er geen sprake van herkenning. De aftakeling was in volle gang en ik stelde mij de vraag of het leven voor haar nog zin heeft, juist omdat ik ervan overtuigd was hoe zinvol haar leven was geweest gezien haar sociale instelling t.o.v. haar medemens.

In haar lang en bewogen leven, zij bereikte de leeftijd van ruim 81 jaar, heeft zij steeds mogen ervaren dat de liefde en trouw van God haar steeds nabij was. Vooral in haar politieke loopbaan is zij zeer strijdbaar geweest.

Tante Bella Richaards werd geboren te Paramaribo op 14 maart 1904. Zij begon haar onderwijsloopbaan op 26 juni 1922 op 18-jarige leeftijd op de Willemschool van het Gouvernement.

Dit is een korte tijd van ongeveer 6 maanden geweest, daarna heeft ze tot haar pensioen op 1 oktober 1975 het christelijk onderwijs gediend.

Dit betekent dat zij pas op 71-jarige leeftijd, nadat zij 53 jaar lang als onderwijzeres werkzaam was, afscheid nam van het onderwijs dat zij met hart en ziel heeft gediend.

Haar onderwijsloopbaan werd kort onderbroken door haar lidmaatschap van de Staten van Suriname en haar functie als hoofd van de afdeling Jeugdzorg van het Departement van Arbeid en Sociale Zaken.

Achtereenvolgens was zij werkzaam op de volgende scholen. De Bielkeschool te Leliëndaal; de Graaf van Zinzendorffschool; de Pawelschool te Groningen; de Spangenbergsschool te Nickerie; de Zuiderstadsschool; de EBG-school te Salem/Coronie; te Potribo, Joh. en Margaretha; de Staehlin-, Richard Voullaire- en de Selectaschool.

Zij beëindigde haar onderwijs carrière als lerares op de C.R. Froweinschool voor Mulo der E.B.G.S.

Typerend voor haar was dat zij geen blad voor de mond nam, maar eerlijk en oprecht probeerde om de mens in nood die zij op haar levensweg tegenkwam steeds behulpzaam te zijn. Zij is van ons heengegaan in een tijd waarin wij gedenken "het lijden en sterven van de onze Heer". Met haar weten we echter dat het niet daarbij blijft. Het Nieuwe Testament getuigt ervan, dat God Jezus uit de dood heeft opgewekt tot een nieuwer en hoger leven.

Daarom mogen wij als christenen ons steeds geborgen weten bij hem die elke dag opnieuw dwars door alle problemen en verdriet heen ons leven leidt. Met de dichteres Jacqueline van der Waals kunnen wij nazeggen:

*Schijnen mij Uw wegen duister,
Zie ik vraag U niet: waarom?
Eenmaal zie ik al Uw luister;
als ik in Uw hemel kom.*

Dank, hartelijk dank zuster Bella Richaards voor Uw pedagogische, culturele en sociale arbeid in het bijzonder voor ons Hernutter-Onderwijs.

Trooste God de familie en vrienden in de wetenschap dat haar leven rijk en zinvol is geweest.

Paramaribo, 11 maart 1985

A. Th. Pengel

Tot zover het artikel.

Bank Notes 1985

Tante Bella mag wel begraven zijn en in vrede rusten, maar voor Bank Notes blijft ze onsterfelijk. En daarom gaat "haar" rubiek rustig door.

Trouwens haar pleegdochter mevr. Madzy Parker heeft het zo mooi gesteld: "Haar humor zal ongetwijfeld in de harten van vele Surinamers blijven voortleven".